

Partnerstvo i djeca

Partnerstvo (životne zajednice)

Prava i dužnosti roditelja

Biti roditelj

Čuvanje djece

Spajanje porodice

Konflikti

Partnerstvo (životne zajednice)

U Švicarskoj su priznati razni oblici suživota. Za vjenčanje je potrebna starosna dob od najmanje 18 godina. Bračni drugovi su pred zakonom jednaki.

Zajednički život

U Švicarskoj su se oblici zajedničkog života posljednjih decenija jako promijenili. Parovi žive često zajedno, a da pri tome nisu vjenčani (Konkubinats) i imaju zajedno djecu. Jasna podjela uloga između partnera (muškarac/žena) ne postoji. Istopolna partnerstva su prihvaćena i pravno izjednačena.

Brak

U Švicarskoj morate napuniti 18 godina da biste mogli stupiti u brak. Mogu se vjenčati i istopolni parovi. Onaj ko želi da se vjenča mora se obratiti matičnom uredu. Matični ured kantona Basel-Provincija (Basel-Landschaft) nalazi se u Arlesheimu. On pokreće proces pripreme braka (administrativna priprema). Pri tom se provjerava da li postoje zakonske prepreke za brak (Ehefähigkeit). Po završetku ove pripreme partneri se trebaju vjenčati u roku od 3 mjeseca. Matični ured obavještava detaljno o postupku i o potrebnim dokumentima. U slučaju da jedna osoba, koja stupa u brak još živi u inostranstvu, može se podnijeti zahtjev da ta osoba doputuje u svrhu pripreme vjenčanja. Kod sumnje u postojanje fiktivnog braka (Scheinehe) matični ured može odbiti vjenčanje. I već zaključeni brak se u tom slučaju može proglašiti nevažećim ili se može oduzeti boravišna dozvola.

Prava i dužnosti

U braku su supružnici po zakonu ravnopravni i imaju ista prava i dužnosti. Oba supružnika se moraju vjenčati svojom slobodnom voljom. Saznaju li vlasti da je neko bio primoran da stupa u brak (Zwangsheirat), taj brak se može proglašiti nevažećim i dotične osobe kazniti. Ako se neko osjeća prisiljenim da stupa u brak, u tom slučaju treba potražiti pomoć. U tu svrhu postoji savjetovništvo zwangsheirat.ch, besplatni broj telefona (0800 800 007).

Planiranje porodice

Za pitanja u vezi sa planiranjem porodice, trudnoćom i seksualnosti postoje u kantonu Basel-Provincija (Basel-Landschaft) specijalizovana savjetovništva koja se nalaze u mjestima Liestal i Binningen. Tu se mogu dobiti besplatni i diskretni savjeti na teme kao što su kontracepcija, seksualni problemi, neželjena trudnoća ili spolna oboljenja. Savjete mogu takođe dobiti osobe sa djecom ili budućim roditeljima.

Razvod braka

Razvod braka mogu tražiti oba partnera zajedno ili samo jedan od njih. Za razvode brakova su nadležni građanski okružni sudovi (Zivilkreisgerichte). I brakovi koji su zaključeni u inostranstvu mogu se razvesti po švicarskom zakonu. U tom slučaju prebivalište supružnika treba biti najmanje godinu dana u Švicarskoj. Razvod braka može imati uticaja na status boravka ili tekući proces za dobijanje državljanstva. Da li strani državljani poslije razvoda braka mogu ostati i dalje u Švicarskoj, zavisi od raznih faktora. Za žrtve nasilja u porodici primjenjuju se posebna pravila. Za informacije o razvodu braka može se obrati u savjetovalište za brak i porodice ili u savjetovalište za pravne informacije.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselland.ch/hr/partnerstvo-i-djeca/partnerstvo-ivotne-zajednice

Prava i dužnosti roditelja

Roditelji moraju novorođeno dijete odmah po rođenju prijaviti u matični ured. Kod vjenčanih parova je starateljsko pravo automatski regulisano. Nevjenčani parovi se moraju oko regulisanja sami potruditi.

Prijava rođenja

Svako novorođenče se mora prijaviti u matičnom uredu (Zivilstandsamt). Pažnja: Koji će matični ured biti nadležan za prijavu djeteta zavisi od mjesta rođenja djeteta, a ne od mjesta prebivališta roditelja. Ako se dijete rodi u bolnici, onda obično bolnička sužba prosljeđuje prijavu nadležnom matičnom uredu. Ukoliko se dijete rodilo kod kuće u tom slučaju su roditelji dužni prijaviti dijete u roku od 3 dana nakon rođenja. Nadležni matični ured daje informacije o tome koji su dokumenti potrebni. Djeca rođena u Švicarskoj ne dobijaju automatski po rođenju švicarsko državljanstvo.

Priznavanje očinstva

Kada bračni parovi dobiju dijete, suprug se automatski upisuje kao otac djeteta. U slučaju da suprug sumnja da je otac djeteta, on može očinstvo osporavati na sudu. Ako roditelji nisu vjenčani, onda se otac djeteta ne registruje automatski kao otac. On može dijete priznati u matičnom uredu prije ili poslije njegovog rođenja. Odbija li otac da prizna očinstvo, majka može tražiti priznanje očinstva na sudu.

Starateljstvo

Roditelji imaju pravo i dužnost da se brinu za dobrobit svoje djece (elterliche Sorge). Ovo uključuje, na primjer, odgoj ili finansijsko izdržavanje. Roditelji zastupaju svoju djecu pravno do njihove starosti od 18 godina. Roditelji koji žive u zajedničkom braku stiču automatski ista prava i dužnosti u odnosu na dijete. Ako je dijete rođeno u braku, oba roditelja će automatski dobiti ista prava i obaveze. Ukoliko roditelji nisu u braku, otac mora najprije priznati očinstvo. Nakon toga roditelji mogu dobrovoljno dati pismenu izjavu o zajedničkom starateljstvu (elterliche Sorge). To se radi ili zajedno sa priznavanjem djeteta u matičnom uredu ili kasnije kod nadležne okružne službe za zaštitu djece (Kindeschutzbehörde, KESB). Ukoliko se nevjenčani roditelji ne mogu usaglasiti oko starateljstva, u tom slučaju odlučuje služba za zaštitu djece. Za dodatna pitanja ili podršku može se obratiti nadležnom savjetovalištu.

Izdržavanje

Ukoliko roditelji žive odvojeno, oboje su i dalje obavezni da brinu o djetetu (izdržavanje, Unterhalt). Zbog toga bi trebalo da se reguliše finansijsko izdržavanje kao i preuzimanje brige o djetetu. Troškove za odgoj djeteta snose zajedno. Da li će i koliko će platiti jedan roditelj, zavisi od njegove ekonomske situacije i njegovog učešća u preuzimanju brige o djetetu. Ako dogovor među roditeljima nije moguć, u tom slučaju je nadležan sud. Ukoliko partner, koji treba plaćati, ne plati alimentaciju, u tom slučaju se može zahtijevati pomoć od opštine u kojoj se živi. Tu se dobijaju savjeti kojim putem da potražujete alimentaciju. Ukoliko se ispunjavaju određeni uslovi, opština može isplaćivati unaptijed alimentaciju za dijete (akontacija) (Alimentenbevorschussung).

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselland.ch/hr/partnerstvo-i-djeca/prava-i-dunosti-roditej

Biti roditelj

Odgajati dijete je zahtjevan posao. Mnogi roditelji se često pitaju šta je dobro za njihovo dijete. Razmjena mišljenja sa drugim roditeljima može biti dragocijena. Ali tu su i razna savjetovališta koja će vam pri tome pomoći.

Sastajališta

Za majke i očeve postoji širok spektar ponuda ako žele da razmijene mišljenja sa drugima roditeljima ili ako žele da učestvuju u nekim aktivnostima sa svojim djetetom. Neke ponude su ciljano koncipirane tako da švicarski i roditelji inostranog porijekla mogu uspostaviti kontakt.

- Za novorođenčad i malu djecu do 2 godine postoje u mnogim mjestima grupe za igranje (Krabbelgruppe), gdje i roditelji međusobno dolaze u kontakt.
- Gimnastika za roditelje i djecu (MuKi-/VaKi-/EIKi- Turnen) nudi igre, zabavu i vježbe za roditelje sa malom djecom. Ova gimnastika se nudi u većini opština.
- U centrima za porodice (Familienzentrum) naći ćete razne ponude za roditelje i njihovu djecu.
- Biblioteke imaju ponude za djecu različitih uzrasta i njihove roditelje.

U svakom slučaju je korisno da se u opštini raspitate o raznim ponudama u regionu.

Obrazovanje roditelja

Roditelji u kantonu Basel-Provincija (Basel-Landschaft) mogu posjećivati kurseve na razne teme. Postoje kursevi koji se naročito bave potrebama migranata. Tako, na primjer, postoje kursevi na temu švajcarski školski sistem. Neki kursevi se nude i na stranim jezicima. Informacije o ovim ponudama se nalaze na internet stranicama od "Elternbildung Baselland", škole i opštine.

Savjetovalište za odgoj

Ako imate pitanja o obrazovanju djece možete se obratiti raznim savjetovalištima. U svim regionima postoje savjetovališta za porodice. Takođe savjetovališta za majke i očeve (Mütter- und Väterberatung) nude pomoć u raznim opštinama, pogotovo na pitanja o njezi novorođenčadi. Savjetovalište "Elternnotruf" savjetuje roditelje putem telefona ili maila (telefon 0848 35 45 55, tarifa fiksne mreže, www.elternnotruf.ch).

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselland.ch/hr/partnerstvo-i-djeca/bit-roditej

Čuvanje djece

Mnogi očevi i majke rade i nakon rođenja djeteta. Zbog toga postoje u kantonu Basel-Provincija (Basel-Landschaft) razne ponude za čuvanje djece. Većina tih usluga se plaća.

Dječje obdanište (KITA)

U dječjim obdaništima (Kinderkrippe) su djeca zbrinuta cijeli dan. Većina ponuda se odnosi na djecu u dobi od 3 godine pa do polaska u školu. Neka obdaništa imaju i ponude za djecu školskog uzrasta (prije i poslije škole i za vrijeme ručka). Pošto su liste čekanja obično duge, roditelji trebaju dijete što rano prijaviti. Troškovi nisu isti za sva obdaništa i djelimično ih preuzimaju opštine. Informacije o prijavama i troškovima se dobijaju u obdaništu ili u opštini u kojoj se živi.

Igraonice

Prije polaska u školu mnoga djeca posjećuju igraonice (Spielgruppe). Djeca starija od 3 godine borave tu bez njihovih roditelja i igraju se zajedno pod nadzorom obučene njegovateljice. Posjeta igraonici je dobrovoljna. Posebno za djecu, koja ne govore kod kuće njemački, igraonica je dobra mogućnost da se dođe u kontakt sa njemačkim jezikom. To olakšava polazak u školu. Troškovi nisu isti za sve igraonice, djelomično ih preuzimaju opštine. Nekad i opština preuzima jedan dio troškova. Igraonice postoje skoro u svakoj opštini. Opštine daju informacije o mogućnostima prijavljivanja kao i o troškovima.

Dnevni boravak / Ručak

Neke škole nude pored nastave i dnevne boravke. U školama sa dnevnim boravcima (Tagesstruktur) djeca mogu ostati i za vrijeme ručka i tu dobiti obrok. Nakon nastave mogu da urade domaće zadatke uz podršku odraslih osoba. Troškove snose roditelji. Tarife su često zavisne od primanja roditelja. Dijete može tamo ići jedan ili više dana u sedmici. Dnevni boravci se ne smiju miješati sa cjelodnevnim školama (Tagesschule), u kojima djeca pohađaju cijelodnevni program 5 dana u sedmici.

Porodice koje čuvaju djecu

Porodice koje čuvaju djecu (Tagesfamilien) su porodice koje primaju djecu i paze ih kod sebe određeno vrijeme, najčešće preko cijelog dana. Ovaj način čuvanja djece je kod roditelja omiljen. Postoje specijalna mjesta koja posreduju (Vermittlungsstellen) kod traženja odgovarajuće porodice i kojima se može informisati o cijenama usluga.

Babysitter / Vanredne situacije

U Švicarskoj se i tinejdžeri bave čuvanjem djece, uveče ili preko vikenda. Švicarski crveni krst (SRK) kantona Basel-Provincija (Baselland) vodi listu posrednika pri traženju osoba koje su završile kurs za čuvanje djece. Običaj je da se tinejdžerima plati za njihov rad. U nepredvidljivim i hitnim slučajevima Švicarski crveni krst (SRK) kantona Basel-Provincija (Baselland) takođe nudi preuzimanje brige o djeci. Na primjer, ako roditelj zbog bolesti mora otići u bolnicu i nema nikog drugog da brine o djetetu. Ova usluga se plaća, međutim neka zdravstvena osiguranja preuzimaju troškove.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselland.ch/hr/partnerstvo-i-djeca/uvanje-djec

Spajanje porodice

Članovi porodice osoba koje žive u Švicarskoj se mogu pod određenim okolnostima doseliti u Švicarsku. Ako rođaci ili prijatelji žele da dođu u posjetu, oni moraju u zavisnosti od zemlje porijekla, podnijeti zahtjev za turističku vizu.

Spajanje porodice

U osnovi je moguće da se članovi porodice od osoba koje već žive ovdje (najbliža rodbina ili bračni partneri) mogu preseliti u Švicarsku (spajanje porodice, Familiennachzug). Za koje članovi porodice se može podnijeti zahtjev zavisi od toga koje državljanstvo i koju vrstu dozvole boravka ima podnosilac zahtjeva. Takođe i osobe koje su privremeno prihvaćene (Ausweis F) mogu pod određenim okolnostima dovesti njihovu porodicu. Služba za migraciju i građansko pravo (Amt für Migration und Bürgerrecht) u Kantonu odlučuje o zahtjevu i pruža informacije o potrebnim dokumentima i tačnom toku procesa. Upozorenje: Zahtjev za spajanje porodice se mora podnijeti u određenom roku. Rok je kraći za djecu u odnosu na odrasle osobe, na primjer bračne partnere.

Priprema braka

Onaj ko živi u Švicarskoj i želi da se vjenča osobom koja živi u inostranstvu, može za tu osobu dobiti dozvolu za boravak i to s ciljem pripreme braka (Vorbereitung der Heirat). Ova dozvola omogućava partneru ili partnerki da doputuje iz domovine u Švicarsku i da se ovdje može vjenčati. Služba za migraciju i građansko pravo (Amt für Migration und Bürgerrecht) u Kantonu odlučuje o zahtjevu i pruža informacije o potrebnim dokumentima i tačnom toku procesa.

Ulazna viza

Za stanovnike mnogih zemalja nije jednostavno dobiti vizu za ulazak u Švicarsku kako bi, na primjer ovdje posjetili svoju rodbinu. Može se desiti da se od osoba koje ovdje žive zahtjeva pismeni poziv i/ili novčana garancija (Verpflichtungserklärung). Švicarsko predstavništvo u inostranstvu odlučuje o zahtjevu i pruža informacije o potrebnim dokumentima i tačnom protoku procesa. Informacije su takođe dostupne u Službi za migraciju i integraciju u Kantonu (Amt für Migration und Integration).

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselland.ch/hr/partnerstvo-i-djeca/spajanje-porodice

Konflikti

U slučaju konflikata u porodici ili između partnera mogu pomoći razna savjetovališta. Nasilje u porodici ili između bračnih partnera je zabranjeno.

Konflikti u životnom partnerstvu

Kada dođe tokom suživota do sukoba partneri mogu potražiti stručnu pomoć (Eheberatung). Stručna savjetovališta im pomažu da pronađu rješenja. Prvi razgovori su obično besplatni ili sa popustom. Za ovu vrstu problema postoje u svakom regionu nadležna savjetovališta.

Konflikti u porodici

U porodicama sa djecom može doći ponekad do opterećujućih situacija koje su stresne i za roditelje i za djecu. Ako dođu u situaciju da sami ne mogu riješiti problem, roditeljima se preporučuje da potraže stručnu pomoć. Savjete mogu dobiti lično u savjetovalištu za porodice (Familienbertungsstelle). Savjetovalište "Elternnotruf" savjetuje roditelje po pitanju odgoja ili ukoliko su iz bilo kog razloga zabrinuti za svoju djecu. Savjeti se daju telefonom ili maila (telefon 0848 35 45 55, besplatno, www.elternnotruf.ch). Djeca i mladi se mogu obratiti telefonom, mailom, porukama SMS ili u chatu na SOS-telefon (Kindernotruf) telefon 147, besplatno, www.147.ch).

Nasilje u porodici

Nasilje u porodici je zvaničan prekršaj. Neovisno o stepenu nasilja koje se čini osoba koja je nasilna pravi prekršaj po krivičnom zakonu. Nije bitno da li je nasilje među supružnicima ili nad djecom. Vlasti moraju preduzeti odgovarajuće korake ako saznaju za nasilje u porodici. Za žrtve nasilja postoje besplatne i povjerljive podrške. U slučaju nasilja žene i muževi mogu dobiti privremenu zaštitu u posebnim kućama (Frauenhaus / Väterhaus). Ženama koje su izložene nasilju danonoćno je na raspolaganju telefon: 061 681 66 33. Djeca i mladi mogu kontaktirati SOS-telefon za djecu (Kindernotruf, telefon 147, besplatno, www.147.ch). Svako, ko se osjeća ugroženim od nekog člana porodice, treba da pozove policiju (telefon 117). Policija može osobi koja je nasilna odrediti udaljavanje iz kuće ili stana na duže vrijeme.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselland.ch/hr/partnerstvo-i-djeca/konflikti